

ПРИЧОРНОМОРСЬКИЙ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ
ЕКОНОМІКИ ТА ІННОВАЦІЙ

ІННОВАЦІЙНА ПЕДАГОГІКА

Науковий журнал

Випуск 35

Видавничий дім
«Гельветика»
2021

Головний редактор:

Терешкінас Артурас – доктор соціальних наук, професор, професор кафедри соціології Університету імені Вітовта Великого (Каунас, Литовська Республіка)

Члени редакційної колегії:

Байша Кіра Миколаївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов Херсонського національного технічного університету

Благуна Наталія Михайлівна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки початкової освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

Богуш Людмила Андріївна – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри менеджменту Міжнародного економіко-гуманітарного університету імені академіка Степана Дем'янчука

Бочелюк Віталій Йосипович – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри Запорізького національного технічного університету

Козяр Микола Миколайович – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теоретичної механіки, інженерної графіки та машинознавства Національного університету водного господарства та природокористування

Кочарян Артур Борисович – кандидат педагогічних наук, доцент, радник Міністра освіти і науки України

Невмержицька Олена Василівна – доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка

Пермінова Владислава Анатоліївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов професійного спрямування Чернігівського національного технологічного університету

Пушкарьова Тамара Олексіївна – доктор педагогічних наук, професор, начальник відділу проектного управління ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» МОН України

Шапошникова Ірина Василівна – доктор соціологічних наук, професор, декан соціально-психологічного факультету Херсонського державного університету

Алісаускіене Мілда – доктор соціальних наук, професор, завідувач кафедри соціології Університету імені Вітовта Великого (Каунас, Литовська Республіка)

Гражієне Віталія – доктор педагогічних наук, завідувач відділу якості освіти Вільнюської академії мистецтв (Вільнюс, Литовська Республіка)

Конрад Яновський – PhD, ректор Економіко-гуманітарного університету у Варшаві (Варшава, Республіка Польща)

Електронна сторінка видання – www.innovpedagogy.od.ua

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Internet
Вченою радою Причорноморського науково-дослідного інституту
економіки та інновацій (протокол № 5 від 24.05.2021 року)

**Журнал включено до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б»)
у галузі педагогічних наук (011 – Освітні, педагогічні науки, 012 – Дошкільна освіта,
013 – Початкова освіта, 014 – Середня освіта, 015 – Професійна освіта
(за спеціальностями), 016 – Спеціальна освіта)
відповідно до Наказу МОН України від 14.05.2020 № 627 (додаток 2)**

**Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus International
(Республіка Польща)**

Науковий журнал «Інноваційна педагогіка» зареєстровано Міністерством юстиції України
(Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
серія КВ № 22897-12797Р від 02.08.2017 року)

Міжнародний цифровий ідентифікатор журналу: <https://doi.org/10.32843/2663-6085>

Статті у виданні перевірені на наявність плагіату
за допомогою програмного забезпечення StrikePlagiarism.com від польської компанії Plagiat.pl.

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНА ПЕДАГОГІКА ТА ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ**Зонов Б.С.**РОЛЬ ПЕДАГОГІЧНОГО КОУЧИНГУ У ФОРМУВАННІ СОЦІАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ
САМОРОЗВИТКУ ТА САМОВДОСКОНАЛЕННЯ..... 9**РОЗДІЛ 2. ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА НАВЧАННЯ (З ГАЛУЗЕЙ ЗНАТЬ)****Байдак Л.І.**ДОСЯГНЕННЯ КОМП'ЮТЕРНОЇ ЛІНГВОДИДАКТИКИ
У ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ.....12**Гулько І.В., Волошина О.В.**ПРАКТИЧНЕ ЗАСТОСУВАННЯ ДІЛОВОЇ ГРИ ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ
В УМОВАХ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВО-ВИРОБНИЧОГО КОМПЛЕКСУ «ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ
НАУКОВО-НАВЧАЛЬНИЙ КОНСОРЦІУМ»..... 17**Іванова В.В., Потапенко О.Б., Коржак В.М.**ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ІННОВАЦІЯ
В РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ..... 22**Кміть О.В.**

ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ В ІНШОМОВНІЙ ОСВІТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ..... 27

Maksymovych G.O., Shulga T.V., Yurchenko S.O.LANGUAGE COMPETENCE AS AN UNDERLYING FACTOR
OF FLIGHT SAFETY CULTURE..... 34**Науменко С.С.**

ПЕДАГОГІЧНИЙ ВИМІР ПОНЯТТЯ ОБДАРОВАНОСТІ У КНР..... 40

Сидоренко Т.М., Петькун С.М., Новак О.М.

ДИСТАНЦІЙНА ОСВІТА: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ..... 45

Шоробура І.М.ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ
ЗА ДУАЛЬНОЮ ФОРМОЮ ЗДОБУТТЯ ОСВІТИ..... 49**РОЗДІЛ 3. КОРЕКЦІЙНА ПЕДАГОГІКА****Савченко Ю.В.**ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА В УКРАЇНІ:
ДОСВІД, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ..... 53**Халилова Айсель Али кызы**

ІНКЛЮЗИВНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ, ЕГО ПРИРОДА И ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ..... 58

РОЗДІЛ 4. ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ**Білосевич І.А., Омельчук О.В., Олексюк М.П., Ємець О.П.**МОТИВАЦІЯ ВИВЧЕННЯ ОСВІТНИХ КОМПОНЕНТІВ «БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ»
Й «ОСНОВИ ОХОРОНИ ПРАЦІ» В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ..... 63**Богатирьова Г.А.**КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ СКЛАДНИК ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ СФЕРИ
ТУРИЗМУ ТА ГОСТИННОСТІ В УМОВАХ ПОЛІКУЛЬТУРНОСТІ..... 69**Букатова О.М., Федорова О.В., Яренчук Л.Г.**ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ..... 74**Гурін Р.С., Дроздова К.В., Богатов А.О.**ДО ПИТАННЯ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ..... 79

ПРАКТИЧНЕ ЗАСТОСУВАННЯ ДІЛОВОЇ ГРИ ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В УМОВАХ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВО-ВИРОБНИЧОГО КОМПЛЕКСУ «ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ НАУКОВО-НАВЧАЛЬНИЙ КОНСОРЦІУМ»

PRACTICAL APPLICATION OF BUSINESS GAMES IN THE STUDY OF A FOREIGN LANGUAGE IN THE CONDITIONS OF THE EDUCATIONAL-SCIENTIFIC-PRODUCTION COMPLEX "ALL-UKRAINIAN EDUCATIONAL CONSORTIUM"

У статті зазначено, що запровадження інвестиційно-інноваційних проєктів, які є конкурентоспроможними на світових ринках, сприяє тому, що сучасному суспільству потрібні наполегливі, висококваліфіковані фахівці, які відповідають вимогам світового ринку. Процес адаптації студентів виконується шляхом переходу від вимог засвоєння студентами стандартного набору знань, практичних умінь та навичок до розвитку здібностей орієнтуватися в різноманітності складних, непередбачуваних професійних ситуаціях. Викладання іноземної мови в науково-навчальному консорціумі здійснюється за допомогою методів інтерактивного навчання, найбільш ефективним із яких є ділова гра. Ділова гра дозволяє здійснювати імітацію різних аспектів професійної діяльності та соціальної взаємодії студентів. Також це метод ефективного навчання, оскільки здійснює перехід від абстрактного характеру опанованого матеріалу до реальних умов професійної діяльності. Викладання іноземної мови в науково-навчальному консорціумі із застосуванням ділових ігор спрямоване на вирішення комплексних завдань: засвоєння нового, закріплення старого матеріалу, розвитку творчих здібностей, формування загальнонавчальних умінь, дає можливість студентам зрозуміти і вивчити навчальний матеріал із різних позицій. Ділова гра виступає в навчальному процесі як засіб навчання і засіб контролю, метод активізації навчальної діяльності студентів і організації колективної взаємодії, як засіб підвищення рівня мотивації. Технологія ділової гри має низку специфічних рис. Умовами її проведення є психологічні та педагогічні вимоги. Викладання іноземної мови в науково-навчальному консорціумі здійснюється з урахуванням значущості для кожного з учасників. Викладач, який застосовує гру як форму навчання, має бути впевнений в доцільності її використання, повинен визначити мету гри відповідно до завдань навчального процесу. Ділові ігри мають становити систему, яка передбачає їхню послідовність і поступове ускладнення. Водночас необхідно враховувати особливості групи та її учасників. У діловій грі переважає момент самонавчання над навчанням. Істотним чинником варто назвати її проблемність, адже у професійній сфері часто виникають ситуації, що потребують оперативного втручання. Викладання іноземної мови в науково-навчальному консорціумі здійснюється за допомогою таких типів ділової гри, як: гра-співробітництво, гра-змагання, гра-конфлікт. Виокремлено етапи технології підготовки і проведення ділової гри. Виділено чинники, що впливають на результативність ділової гри, а саме: лінгвістичні, дидактичні, психологічні.

Ключові слова: ділова гра, метод навчання, інноваційні методи навчання, типи ділових ігор, система вищої освіти.

The article notes that the introduction of investment and innovative projects that are competitive in the world markets contributes to the fact that modern society needs persistent, highly qualified professionals who will meet the requirements of the world market. The process of the student's adaptation is performed by moving from the requirements of students to master a standard set of knowledge, practical skills and abilities to develop the ability to orient in a variety of complex, unpredictable professional situations. The teaching of a foreign language in a research and training consortium is carried out using interactive learning methods, the most effective of which is a business game. Business game allows you to simulate various aspects of professional activities and social interaction of students. Also, it is a method of effective learning, as it makes the transition from the abstract nature of the mastered material to the real conditions of professional activity. The teaching of a foreign language in a scientific and educational consortium in the application of business games is aimed at solving complex problems: learning new, consolidating old material, developing creative abilities, the formation of general skills, enables students to understand and study educational material from different positions. Business game acts in the educational process as the means of learning and the means of control, a method of intensifying the educational activities of students and the organization of collective interaction, as the means of increasing the level of motivation of students. Business game technology has a number of specific features. The conditions for its implementation are psychological and pedagogical requirements. The teaching of a foreign language in a scientific and educational consortium is carried out by taking into account the importance for each of the participants. Using the game as a form of learning, the teacher must be confident in the appropriateness of its use, must determine the purpose of the game in accordance with the objectives of the learning process. Business games should be a system that provides a certain sequence and gradual complication. It is necessary to take into account the characteristics of the group and its members. In the business game, the moment of self-learning prevails over learning. A significant factor should be called its problem, because in the professional sphere there are often situations that require surgical intervention. The teaching of a foreign language in a research and educational consortium is carried out by using the following types of business game: a game-cooperation, a game-competition, a game-conflict. The stages of technology of preparation and carrying out of business game are allocated. The effectiveness of the business game is influenced by the following factors: linguistic, didactic, psychological.

Key words: business game, teaching method, innovative teaching methods, types of business games, system of higher education.

УДК 81'242:378

DOI <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2021/35.3>

Гулько І.В.,

канд. техн. наук, доцент,
віцепрезидент

Навчально-наукового виробничого
комплексу «Всеукраїнський науково-
навчальний консорціум»

Волошина О.В.,

канд. філол. наук, доцент,
доцент кафедри української та
іноземних мов

Вінницького національного аграрного
університету

Постановка проблеми в загальному вигляді.

Реформування діяльності закладів освіти, що відбувається нині в нашій державі, а також модернізація професійної освіти, яка по'язана з новим витком реформ, у поєднанні з пошуком шляхів інтеграції української освіти до світового освітнього простору, продукує необхідність переосмислення основних методологічних підходів до організації процесу підготовки майбутніх бакалаврів, зокрема і фахівців з економіки, фінансів, права, машинобудування та спеціалістів енергетичних ринків. Основним завданням модернізації є забезпечення якісної підготовки фахівців, що відповідають вимогам Європейського Союзу.

Натепер зміцнення фінансово-економічного та промислового секторів, розроблення та запровадження інвестиційно-інноваційних проєктів, що є конкурентоспроможними на світових ринках, сприяє тому, що сучасному суспільству потрібні наполегливі, висококваліфіковані фахівці, які відповідатимуть вимогам світового ринку. Заклади вищої освіти повинні сприяти підготовці компетентних фахівців, здібних до швидкої професійної адаптації в сучасних мобільних умовах інтеграції суспільства і до швидкого опанування новітніх технологій.

Останніми роками в закладах вищої освіти відбувається перехід від вимог засвоєння студентами стандартного набору знань, практичних умінь та навичок до розвитку здібностей орієнтування в різноманітності складних, непередбачуваних професійних ситуаціях.

Застосування ділової гри у процесі викладання іноземної мови в майбутніх фахівців із права, економіки, фінансів, машинобудування й енергетичної галузі, є засобом моделювання різноманітних умов професійної діяльності (непередбачувані й екстремальні також), методом пошуку нових шляхів її виконання. Ділова гра дозволяє здійснювати імітацію різних аспектів професійної діяльності і соціальної взаємодії студентів. Також вона є методом ефективного навчання, оскільки здійснює перехід від абстрактного характеру опанованого матеріалу до реальних умов професійної діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Застосування ділової гри у процесі викладання іноземної мови розглядалося у працях таких учених: Є.В. Коротковської, Т.В. Черевичко, А.С. Лиштвана, Я.А. Жуковської, Т.Л. Полякової, О.П. Катеруші, М.Л. Разу, О.Ф. Волобуєва, П.М. Городова, О.І. Гуськова, М.С. Кравчука, Т.І. Олійника, О.В. Торічного й інших.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. У наукових працях наведених учених визначено широкий спектр застосування ділових ігор, їхні соціальні й емоційні аспекти, але вони висвітлені як окремий методологічний прийом, без урахування комплексної взаємодії теорії та практики в навчальному процесі.

Мета статті полягає в розробленні комплексного підходу до застосування ділових ігор в освітньому процесі науково-навчального консорціуму.

Виклад основного матеріалу. Вільне володіння іноземною мовою фахівцями з економіки, фінансів, права, машинобудування та спеціалістами енергетичних ринків є важливою умовою їх професійної підготовки. У сучасних умовах глобалізації та інтеграції фінансово-економічного сектору до закордонних ринків фахівцями у виконанні своєї професійної діяльності відчувається необхідність у постійному отриманні нової інформації щодо своєї спеціальності, в умінні користуватися базами даних, оформленні різноманітної документації, більша частина якої представлена іноземною мовою. Результативність виконання поставлених завдань насамперед залежить від урахування культурних особливостей країни ділового партнера, здатності змінювати тактику та стратегію комунікативної поведінки у веденні ділових переговорів та укладанні контрактів, швидко адаптуватися в нестандартних, екстремальних ситуаціях. Володіння іноземною мовою майбутніми фахівцями дозволяє їм ефективно та продуктивно виконувати завдання, що є основним компонентом їхньої професійної підготовки [1, с. 58; 2, с. 36; 3, с. 247; 4, с. 23; 5, с. 306; 6, с. 37].

Процес підготовки студентів до професійно орієнтованого володіння іноземною мовою в науково-навчальному консорціумі здійснюється в декілька етапів:

- опанування граматичного та синтаксичного матеріалу;
- опанування професійних завдань;
- формування професійних комунікативних умінь.

Процес розроблення тематичних планів вивчення іноземної мови в науково-навчальному консорціумі здійснюється з урахуванням майбутніх сфер діяльності студентів, а також імовірних професійних ситуацій, з якими вони можуть зіткнутися. Також береться до уваги підготовка студентів до спілкування із закордонними партнерами, спільного виконання професійних завдань, вільного володіння фаховою тематикою їхньої майбутньої діяльності [7, с. 339; 8, с. 18; 9, с. 32; 10, с. 208; 11, с. 77; 12, с. 54; 13, с. 18; 14, с. 88; 15, с. 446; 16, с. 84].

Під час проведення аналізу ринку праці ми можемо зазначити, що не завжди рівень володіння іноземною мовою випускниками закладів вищої освіти відповідає сучасним вимогам підприємств і організацій, які співпрацюють із закордонними партнерами. Що привело до необхідності застосування нових підходів у підготовці фахівців з економіки, фінансів, права, машинобудування та спеціалістів енергетичних ринків з іноземної мови, удосконалення змісту навчання, запровадження

професійно орієнтованих інтерактивних методів навчання, застосування в навчальному процесі освітніх технологій, які надають можливості ефективно вдосконалити процес вивчення іноземної мови [17, с. 189; 18, с. 113; 19, с. 142; 20, с. 104; 21, с. 34; 22, с. 160].

У науково-навчальному консорціумі під час вивчення іноземної мови широко застосовуються інтерактивні методи навчання, основним із яких є ділова гра. Завданнями ділової гри є імітація професійної діяльності, опанування практичних навичок спілкування іноземною мовою з фахової тематики. За своєю суттю ділова гра є комплексом ситуацій професійно орієнтованого спілкування, що об'єднані за єдиним сценарієм.

Завданнями ділової гри є:

- опанування нового матеріалу;
- повторення раніше пройденого матеріалу;
- розвиток комунікативних здібностей.

Отже, ділова гра надає можливості студентам вивчати навчальний матеріал не тільки з теоретичного, але й із практичного напрямку. Застосування ділової гри в навчальному процесі дозволяє використовувати її не тільки як засіб навчання, але як і засіб контролю виконуваних студентами завдань, стимулювання мотивації студентів, розвитку комунікативних здібностей.

За методикою проведення ділова гра, на відміну від інших методів інтерактивного навчання, має характерні особливості:

- стимулює студентів до більш ретельного виконання завдань;
- розвиває лідерські якості;
- спонукає до креативності у виконанні завдань;
- вчить до взаємодії з іншими учасниками групи;
- розвиває творчі здібності;
- спонукає студентів до самооцінки [23, с. 210; 24, с. 92; 25, с. 24; 26, с. 19].

Викладання іноземної мови в науково-навчальному консорціумі за допомогою ділової гри також суттєво змінює роль викладача, який активно сприяє професійному розвитку студентів. Здійснюється не тільки вивчення іноземної мови, але й ефективно опанування професійних навичок і умінь. Практичне застосування ділової гри дозволяє іноземній мові бути не метою вивчення, а насамперед засобом вирішення майбутніх професійних завдань, спонукає студентів до більш активного опанування інформації фахового спрямування, тактики поведінки в робочому колективі. Ділова гра є ефективним методом формування професійно орієнтованих мовних навичок та умінь, оскільки під час ділової гри виникають непередбачувані й екстремальні ситуації, які спонукають студентів до максимального застосування своїх здібностей, не тільки демонструвати опанований матеріал, а використовувати його у професійно орієнтованих

завданнях. Що сприяє розвитку абстрактного мислення, креативності, імпровізації та комунікативності [18, с. 113; 19, с. 142; 20, с. 104; 21, с. 34].

Практичне застосування ділової гри під час вивчення іноземної мови в науково-навчальному консорціумі передбачає дотримання низки психологічних та педагогічних вимог. Насамперед завдання ділової гри мають бути вагомими для кожного студента. У процесі формування умови ділової гри викладач повинен урахувати її мету та завдання відповідно до навчального матеріалу, доцільність використання відповідно до опанованого матеріалу. За своєю структурою ділові ігри мають бути систематизовані, містити послідовність виконуваних завдань з їх ускладненням. Але у формуванні завдань ділової гри викладачу необхідно враховувати рівень підготовки студентів, оскільки ділова гра має відображати реальне професійне завдання.

Відповідно до методики виконання ділова гра стимулює студентів до самонавчання й удосконалення теоретичних і практичних навичок. До цього спонукає професійна орієнтація завдань, оскільки в майбутній практичній діяльності перед студентами будуть виникати незаплановані й екстремальні робочі ситуації, які вимагатимуть швидкого й ефективного вирішення.

Ділова гра спонукає студентів до спільної взаємодії у процесі виконання завдань, що стимулює до активної праці та більш відповідального ставлення до навчання. Студенти реалізуються не тільки як особистості, демонструють свої лідерські якості, але і як фахівці у сфері своєї майбутньої професійної діяльності [8, с. 18; 10, с. 208; 11, с. 77; 13, с. 18; 16, с. 84].

Вивчення іноземної мови в науково-навчальному консорціумі здійснюється за допомогою таких видів ділової гри:

- гра-співробітництво;
- гра-змагання;
- гра-конфлікт.

Відповідно до педагогічної мети ми можемо виділити такі види ділової гри:

- за участю в навчальному процесі (опанування матеріалу з його узагальненням);
- за пізнавальною функцією (розвиток теоретичних і практичних навичок і умінь);
- за професійно орієнтованою складовою частиною (розвиток ініціативності, комунікабельності, самонавчання).

У науково-навчальному консорціумі вивчення іноземної мови за допомогою ділової гри здійснюється в декілька кроків, а саме:

- постановка завдання;
- розподіл студентів на підгрупи;
- отримання підгрупами завдання ділової гри;
- розроблення студентами плану виконання завдань ділової гри;

- виконання студентами завдань ділової гри;
- демонстрація студентами вирішених завдань ділової гри;
- оцінювання результатів завдань ділової гри групою експертів або викладачем;
- узагальнення результатів ділової гри;
- моніторинг вражень студентів від ділової гри.

На результативність ділової гри впливають планування та розподілення завдань на етапи відповідно до складності їх виконання. Викладач повинен визначити тематику, зміст, мету, очікувану результативність ділової гри. Кожна ділова гра повинна ґрунтуватися на засвоєному раніше матеріалі, студенти мають володіти не тільки мовними навичками, але й професійними. Планування ділової гри здійснюється викладачем шляхом визначення її виду відповідно до навчальної (гра-співробітництво, гра-змагання, гра-конфлікт) та педагогічної (за участю в навчальному процесі, за пізнавальною функцією, за професійно орієнтованою складовою частиною) мети. Надалі група студентів розподіляється на підгрупи (до 10 осіб), надаються завдання для кожної підгрупи. Також викладачем плануються методи реалізації завдань ділової гри, прогноуються ймовірні проблемні ситуації, що можуть виникнути у процесі проведення ділової гри. Під час усієї ділової гри викладач здійснює функцію модератора, управляє виконанням завдань студентами (спрямовує комунікацію студентів у підгрупі, регулює конфліктні ситуації). Особливу увагу у процесі планування необхідно звернути на тематику та час проведення ділової гри, оскільки студенти повинні володіти не тільки мовними навичками, але й професійними. У студентів, які ще не опанували тематику з фахового або мовного спрямування (наприклад, засвоєний матеріал з іноземної мови, а із професійної дисципліни ще не пройдений, або навпаки), завдання ділової можуть викликати нерозуміння. Тому перед плануванням ділової гри необхідно узгодити тематику фахової та мовної підготовки студентів [9, с. 32; 10, с. 208; 12, с. 54; 15, с. 446; 16, с. 84].

Отже, на результативність ділової гри впливають такі чинники:

- лінгвістичні (рівень мовної підготовки студентів);
- дидактичні (рівень фахової підготовки студентів);
- психологічні (рівень ініціативності, комунікабельності, самонавчання студентів).

Висновки. За допомогою ділової гри у студентів підвищується мотивація до вивчення не тільки мовних, але і фахових дисциплін, тому що гра дозволяє наблизити навчальний процес до практичних умов. Ділова гра використовується для вирішення комплексних завдань засвоєння нового матеріалу, закріплення раніше пройденого, розвитку самонавчання. Надає можливість студентам зрозуміти

і вивчити навчальний матеріал із різних позицій. Відповідно до педагогічної мети, ділові ігри стимулюють студентів до більш ретельного опанування навчального матеріалу, розвивають комунікативні навички, привчають до роботи в колективі.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Гунько І.В. Надійність систем та обґрунтування інженерних рішень. Вінниця, 2006. 76 с.
2. Гунько І.В., Присяжнюк О.І., Бурдейна Л.І. Теоретичні основи використання економіко-статистичних методів у наукових дослідженнях студентської молоді вищих навчальних закладів аграрного профілю. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2018. № 1. С. 33–43.
3. Гунько І.В., Бурлака С.А., Єлени А.П. Оцінка екологічності нафтового палива та біопалива з використанням методології повного життєвого циклу. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2018. № 6. Т. 2. С. 246–249.
4. Волошина О.В., Кравчук Л.В. Актуальність вивчення іноземної мови в умовах глобалізації освітнього простору. *Актуальні проблеми філології та методики викладання іноземних мов у сучасному мільтилінгвальному просторі* : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, 22 листопада 2018 р. Вінниця, 2018. С. 22–24.
5. Voloshyna O.V., Ivashchenko A.V., Vlasenko I.V. Навчальний посібник для студентів, магістрів спеціальності «Туризм». *Recreational and tourism activity and its modern aspects of development University of Tourism and Foreign Languages in Warsaw*. Al. Prymasa Tysiaclecia 38, 01–242. Warszawa, 2018. 409 p.
6. Волошина О.В., Попенко Ю.В. Ігрові методи як засіб вивчення іноземної мови. *WorldJournal*. Болгарія, 2020. № 4. С. 31–39.
7. Волошина О.В. Використання мультимедійних технологій у вивченні іноземних мов у закладах вищої освіти. *Актуальні питання теорії та практики в галузі права, освіти, соціальних та поведінкових наук* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 23–24 квітня 2020 р. Чернігів, 2020. С. 338–340.
8. Voloshyna O., Bilous O. Some aspects of the essence of intercultural communicative competence with the future specialist of higher education. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Серія «Педагогічні науки»*. 2020. Вип. 3. (102). С. 15–26.
9. Волошина О.В. Використання інтерактивних технологій для формування естетичного смаку у студентів ВНЗ з засобами іноземних мов. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія «Педагогічні науки»*. 2018. Вип. 151. Т. 1. С. 30–33.
10. Волошина О.В. Іншомовна комунікативна компетентність студентів-аграріїв у незалежній Україні. *Сільське господарство та лісівництво : збірник наукових праць*. 2017. № 6. Т. 2. С. 204–212.
11. Гріщенко І.В. Цілі та завдання кейс-методу при викладанні курсу «Державний фінансовий контроль». *Дистанційне навчання як сучасна освітня техноло-*

гія : матеріали Міжвузівського вебінару, 31 березня 2017 р. Вінниця, 2017. С. 76–78.

12.Грищенко І.В. Формування самооцінки як необхідної умови досягнення професійної компетентності. *Інноваційні технології у процесі підготовки фахівців* : збірник наукових праць. Вінниця : ВНТ, 2016. С. 53–55.

13.Гринчук Т.П. Формування ділових якостей майбутніх фахівців економічного профілю. *Науково-методичні орієнтири професійного розвитку особистості*: матеріали IV Всеукраїнської науково-методичної конференції, 20 квітня 2016 р. Вінниця, 2016. С. 17–19.

14.Гринчук Т.П. Інтерактивні методи навчання економічних дисциплін. *Сучасний підхід до викладання дисциплін* : матеріали Міжнародної науково-методичної конференції, 14 березня 2018 р. Вінниця, 2018. С. 87–89.

15.Кравець Р.А. Педагогічна технологія формування полікультурної компетентності майбутніх фахівців аграрної галузі на заняттях іноземної мови. *Молодий вчений*. 2017. № 1. С. 444–447.

16.Кравець Р.А. Структурні компоненти полікультурної компетентності майбутніх фахівців аграрної галузі. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*. 2013. № № 1–2. С. 80–86.

17.Кравець Р.А. Культурологічна парадигма освіти у професійній підготовці майбутнього фахівця аграрної галузі. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія «Педагогіка і психологія»*. 2013. № 39. С. 187–192.

18.Кравець Р.А. Культурна компетентність та міжкультурна комунікація у професійній підготовці майбутніх аграрників. *Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій університету «Україна»*. 2013. № 1. С. 112–115.

19.Кравець Р.А. Впровадження інтерактивних методів навчання у полікультурній освіті майбутніх фахівців аграрної галузі на заняттях іноземної мови. *Людинознавчі студії. Педагогіка*. 2017. № 4. С. 135–145.

20.Кравець Р.А. Типи комунікативних ситуацій у контексті полікультурної освіти майбутніх фахів-

ців аграрної галузі на заняттях з іноземної мови. *Педагогічні науки* : збірник наукових праць. 2016. № 71. С. 102–106.

21.Кравець Р.А. Практична реалізація специфічних принципів полікультурної освіти майбутніх фахівців аграрної галузі на заняттях з іноземної мови. *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 2015. № № 4–5. С. 26–38.

22.Кравець Р.А., Романишина Л.М. Лінгвокраїнознавчий підхід до викладання іноземної мови в аграрному ВНЗ. *Наукові записки Вінницького національного аграрного університету. Серія «Соціально-гуманітарні науки»*. 2013. № 2. С. 154–166.

23.Кравець Р.А. Педагогічне проектування технології формування полікультурної компетентності майбутніх фахівців аграрної галузі. *Актуальні проблеми філології і професійної підготовки фахівців у полікультурному просторі*. 2020. № 3. С. 209–212.

24.Довгань Л.І. Сучасний стан проблеми формування педагогічної майстерності викладача іноземної мови вищого навчального закладу. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. 2010. № 50. С. 90–93.

25.Довгань Л.І. Використання тестів у навчанні іноземної мови студентів немовних вищих навчальних закладів. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. 2009. № 44. С. 22–25.

26.Довгань Л.І. Інноваційні технології навчання в освітньому процесі вищої школи. *Роль інновацій в трансформації сучасної науки*. 2017. № 1. С. 19.

27.Довгань Л.І. Сучасні трансформаційні процеси в освітньому процесі вищої школи в умовах інформаційного суспільства. *Інтеграція світових наукових процесів як основа суспільного прогресу*. 2018. № 1. С. 23.

28.Гулько І.В., Волошина О.В. Застосування кейс-методу в процесі викладання іноземної мови в умовах навчально-науково-виробничого комплексу «Всеукраїнський науково-навчальний консорціум». *Інноваційна педагогіка* : науковий журнал. 2021. № 32. С. 75–79.